

פרשת היי שרה
כ"ב חשוון התשפ"ה
שנה י"ג גליון ו'

סדר קריש לשב"ק	מוצ"ק	החלקת הנחיות	לעיקוואוד
8:34/9:17	5:47	4:17	לעיקוואוד
8:34/9:17	5:45	4:14	ברוקלין
8:12/8:50	5:53	4:00	ירושלים
8:13/8:51	5:50	4:15	בני ברק
8:13/8:51	5:51	4:08	אלעד

רחמימי

ליקוטי מאמרים ודברי חיזוק ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

בת ק' כבת כ' לחטא, ובת כ' כבת ז' ליופי.

ייתכן שנוסחו של דרש זה שמקורו במדרש רבה, נשתבש בדפוס, שכן בילקוט שמעוני על תהלים מזמור ל"ז הגרסה שונה, שם נאמר "בת ק' כבת כ' לנוי, ובת כ' כבת ז' לחטא", ולפי גרסה זו כל הקושיות הידועות ממילא בטלות, הן ופולפולי תירוציהן.

כנסת הגדולה, הובא במאצורינו הישן

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל.

...וזהו עיקר העבודה להתגבר על יצרו ולהתחזק באמונת הבור"ה בכל הבחי' אפילו במדרוגות הנמוכות ששם ההסתרה גדולה ידע ויאמין שגם שם הוא הכל א' (לקוהו) ית' ולית אפ"מ (אתר פני מינייה) ובוזה נמתקין כל הדינים והגבורות ונתגלה א' ית' ונעשה כולו חסד ורחמים. וזהו ג"כ מרומז בפסוק ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל, פי' אברהם אבינו ע"ה הי' ראש המאמינים ואחר כל הנסיונות שנתנסה בכמה צמצומים והסתרות, באור כשדים כבבשן האש, ובארץ כנען ברעב, ובלקחת שרה ממנו, ובעקידת יצחק בנו יחידו, (אעפ"י) עמד בצדקו והאמין בה' והתחזק בכל פעם יותר באמונת הבור"ה ע"ז האור א' ית' אפילו במדרגות הנמוכים מאד, וז"ש ואברהם זקן בא בימים, והי' לו כל הנסיונות ועמד בצדקו והאמין בה' וידע שהכל הוא א' ית' אפילו בבחי' ההסתרה והצמצום, וז"ש, והי' הוא ובית דינו, פי' שהאמין שאפילו בבחי' בית דינו שהוא בחי' דין וגבורה גם שם הוא מאיר שם הוי' ית', ברך את אברהם בכל, פי' ע"י חזק אמונתו גרם שנמתקו ממנו כל הדינים ונתגלה א' ית' ונשפע עליו שפע טובה וברכה.

אמרי אמת בתנ"ד, מהרה"ק ר' אליקים געץ ז"ע מגיד משרים דק"ק אורזישטשעב

ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים וכו' ורבקה באה וגו'.

איתא במדרש (שמות רבה א, לב) שלשה נודמנו להן זיווגם מן הבאר, יצחק יעקב משה, יצחק דכתיב ויצחק בא מבאר לחי רואי, יעקב דכתיב והנה באר בשדה, משה דכתיב וישב על הבאר. ונראה דבא לרמוז דידוע דרך העולם בעת שנושאין אשה נותנין לב על הנדוניה וכדומה שיהא סיפוק בידם לעשות מסחר ופרנסה וסומכין על זה, אבל באמת אין זה רק כמו בור ריק שאין בו כלום רק מה שנותנין בו, אבל הצדיקים הללו לא חשבו כלל על זה רק סמכו על באר מים חיים של הקב"ה שהוא ימציא להם פרנסתם דמאן דיהיב חיי יהיב מזוני, וזהו הרמז, נודמנו להם זיווגם מן הבאר, אף בעת זיווגם לא סמכו עצמם אלא על באר מקור מים חיים.

באר שמואל, מהרה"ק ר' שמואל רוזנברג זצ"ל אב"ד ור"מ דק"ק אונסדארף

ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם.

פירש"י רמז לשני לוחות מצומדות עשרה זהב משקלם רמז לעשרת הדברות שבהן. ונ"ל בס"ד דהנה מצות התוה"ק מתחלקות למצות שבין אדם למקום ומצות שבין אדם לחבירו, ויש כמה בנ"א שבמצות שבין אדם למקום הם זהירים ומזולזלים במצות שבין אדם לחבירו, וכמו כן יש בנ"א שעושים טובות לחבריהם ועוסקים בגמ"ח ונותנים צדקה ואינם משימין על הלב לזהר במצות שבין אדם למקום, ובאמת כולם מרועה אחד ניתנו והכל מצות המקום וצריך לזהר בכל מיני מצות עד קצה האחרון. ונראה בס"ד

דמה"ט היו עשרת הדברות כתובים על הלוחות משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים, וכבר מבואר שבלוחות ה' מצות שבלוח א' הם מצות שבין אדם למקום וה' מצות שבלוח השני הם מצות שבין אדם לחבירו, שמא תאמר שאפשר לחלקם זה מזה, ע"כ נכתבו גם מעבר השני דלפי"ז אותן שבלוח השני באים בלוח זה מצד עבר שכנגדו באופן שבכא"א נכתבו חמש בעבר הזה וחמש בעבר השני שכנגדו, נמצא בכא"א נכתבו כל עשרת הדברות, וכנ"ל דכל מי שאינו מקיים מצות שבין אדם למקום אף מצות שבין אדם לחבירו כלא נחשב וכ"כ לא ידך גיסא.

והנה אליעזר ראה כמה משתדלת אותה צדיקת רבקה אמנו במצות גמ"ח במה שנדבה לבה להשקות לכל גמליו, חשש פן יעשו מזה עיקר והמצות שבין אדם למקום לא יתקיימו אלא בדרך ארעי, ע"כ עשה פועל דמיוני במה שנתן שני צמידים על ידיה, לרמוז על שני לוחות הנ"ל ששניהם צמודים אחד אל אחד יתאחדו ולא יתפרדו עשרה זהב משקלם כנ"ל, וא"ש בס"ד.

ערנות הבושם

ותרד העינה ותמלא כדה ותעל.

...והנה השי"ת ב"ה וב"ש משפיע בכל יום ויום פרנסה לכל אדם, הן פרנסת הנפש והן פרנסת הגוף, רק שבכל בוקר מתעוררת קליפה אחת הנקראת תולע שהיא ג"כ בגימטריא תקי' וגימטריא שם הנ"ל, כי את זה לעומת זה עשה האלקים ורצונה לגזול את השפע לעצמה, וע"י קרבן התמיד שהיו מקריבים בכל יום היו מכניעים את הקליפה הנ"ל, וע"כ נקרא קרבן התמיד עולת התמיד, כי עולת הם אותיות תולע, עיין בכוונות האר"י ז"ל (פרי עץ חיים שער עולם העשייה פרק ג). **ועתה שאין לנו ביהמ"ק, אנו מכניעים את קליפת התולע הנ"ל באמירת פרשת התמיד וע"כ צריך לכוין באמירת פ' התמיד להכניע הקליפה הנ"ל.** והנה העיקר הוא הבטחון, שאם האדם מאמין באמונה שלימה שהשי"ת ב"ה משפיע לו בכל יום פרנסתו, ונכון לבו בטוח בה' באמת, אזי נכנעת הקליפה הנ"ל ואין לה כח לגזול השפע ממנו. אבל אם ח"ו אינו מאמין באמונה שלימה שהשי"ת ב"ה משפיע לו פרנסתו בכל עת, אזי מתגברת ח"ו הקליפה הנ"ל. והנה המן ירד להם לישראל בכל יום רק מה שצריך לאותו יום, ולא היו רשאים להותיר מיום אחד על חבירו (שמות טו, יט), כדי שיהיו עיניהם תמיד תלויין בבטחון להשי"ת ב"ה, ויאמינו תמיד שהשי"ת ב"ה משפיע פרנסת כל אחד ואחד בכל יום ויום, אבל דתן ואבירם לא האמינו שהשי"ת משפיע להם פרנסת כל אחד ואחד בכל יום ויום, ולא היה להם בטחון בהשי"ת, ופחדו שמא לא ירד להם מן ביום השני ושבת, ועל כן הותירו מן המן על יום השני ושבת, וע"ז נתגברה קליפת התולע הנ"ל, וזהו וירם תולעים, פי' שנתרוממה קליפת התולע הנ"ל וד"ל. והנה רבקה היא ג"כ בחי' חסד שבגבורה כנודע, שמשם נמשכת הפרנסה, רק שמדה זו צריכה ג"כ להתמלאות ממקור החסד והרחמים, וזהו ותמלא כדה, פירוש שמלאה כדה שפע וברכה ממקור החסד והברכות. רק שלזה צריך להכניע קליפת התולע הנ"ל שלא תגזול השפע כנ"ל, וע"כ כתי' ותעל שהם אותיות תולע, לרמוז שנעשה מן תולע צירוף ותעל על ידי הכנעת הקליפה הנ"ל, כמו שעל ידי קרבן התמיד נעשה מן תולע צירוף עולת וד"ל.

רהשי ההלכה

פסקים וביורוי הלכות בדברים
המצויים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקלה חסידים בני ברק, מו"ץ בשבט הלוי
ונח"מ פסקי מורן ישיבת מור

פסקי הלכות

המשך מהלכות יחוד

כא. אנשים בחדר פנימי ונשים בחיצון או להיפך: שני חדרים בבית אחד ובפנימי נמצאים אנשים ובחיצון נשים או להיפך, **לרש"י** אסור הדבר מחשש שיכנס איש לבין הנשים ויתיחד עמהם ולא ירגישו בו חביריו (ומיירי כשיש רק ב' נשים או שעסקו עם הנשים, דכשיש ג' נשים ואין עסקו עמהם אין איסור יחוד לדעתו), **ולהרמב"ם** וכן פסק המחבר בשו"ע הדבר מותר דאין לחוש שמא יכנס, ורק אם נכנס איש אחד לבין הנשים או אשה אחת לבין האנשים (סתם אנשים לדעת המחבר, ופרוצים לדעת הרמב"א) אסורים משום יחוד מחשש שלא הרגישו חביריו שנכנס לבין הנשים ויבוא לידי עבירה (שו"ע אה"ע סי' כ"ב ו"ב"ש סק"א וח"מ סק"י).

כב. איש אחד בחדר פנימי ואשה אחת בחיצון או להיפך: כשאיש אחד נמצא בחדר הפנימי ואשה אחת בחיצון או להיפך גם להמחבר שפסק כהרמב"ם יש לאסור משום יחוד (הכרעת מורן זצ"ל בשבט"ל ח"ה סי' ר"ב אות ב' וכן כ' בחלקת יעקב ח"ב סי' י"ז, ובחזו"א אה"ע סי' ל"ד סוסק"ד וסתפק בזה, ודלא כהכמ"א בכלל קכו"ס ז' ובבנ"א שער בית הנשים סי' י"ח ושו"ת בית יצחק אה"ע ח"ב סי' קכ"ב אות ב' שהתירו להרמב"ם).

כג. יחוד בשני חדרים בדירה אחת, או בחדרים סמוכים בבית מלון: אסור לאיש ואשה ללון או לשהות בשני חדרים נפרדים בדירה אחת מחשש שיתיחדו (אף שאי"צ לעבור דרך חדר אחד לחדר השני, חכמ"א ובנ"א (שם) וכן נראה מהחזו"א שם סוסק"ה, וכן כ' בשבט"ל ח"ה סי' ק"א אות ז' ובשבט"ל נדה סי' קצ"ב ס"ד אות ו'), אבל כששני החדרים פתוחים לחצר לא נחשב כיוחד (חזו"א שם סק"א), ומ"מ בחדרים בבית מלון בפרוודור ארוך ושקט שהפתחים סמוכים זה לזה ממש ומיד בפתחת הדלת מזדמן פתח חדר האשה ובפרט כשקיר דק מפריד ביניהם ושומעים הקול מחדר לחדר צע"ג אם יש להקל (שבט"ל ח"ג סי' ק"פ אות ג' ובח"ה סי' ר"ב אות ב').

כד. נעילת דלת ע"י האיש או האשה: נעילת הדלת ע"י האיש אינו מועיל (חזו"א שם סק"ב), ודלא כמשמעות השעה"צ סי' רל"ט סק"ז), ונעילת דלת ע"י האשה מועילה (חזו"א שם ושבט"ל ח"ה סי' ר"ב ב'), אבל בדירות בזמנינו שפרוודור מאחד את החדרים יכולים להגיע לחשש יחוד כשתצא האשה מהחדר ולא מועיל מה שתנעול את עצמה (שבט"ל שם, וע' בקו' מבית לוי י"ח עמוד מ"ד הערה ג' שבשעת הדחק היה מורה מורן זצ"ל שכשיש שומר אחד וכגון אם ובנה ואשה נוספת, שמוותרים להתיחד ביום אלא שבליה צריך שמירה נוספת, יש להקל שתנעול האשה את עצמה בלילה וזה נחשב לשומר נוסף).

ביורוי הלכות

האם יש היתר לאיש ואשה לשהות בשני חדרים נפרדים בדירה אחת המשמשת למגורים או למשרד

משום יחוד, נמצא דבלא"ה יש לאסור מחשש שמא יפרוש, ד"ל דמעיך הדין מותר ורב יוסף מחמיר על עצמו היה ומקשיש בגמ' דבעלה בעיר אין מקום לחומר זה, ובשו"ת חלקת יעקב ח"ב סי' י"ז פשיטא ליה לאיסור גם להרמב"ם, וכל מורן זצ"ל בשבט"ל ח"ה סי' ר"ב אות ב' דלהלכה נראה כהאוסרים להרמב"ם והשו"ע באיש אחד ואשה אחת גם בלא פירוש מחשש שיתיחדו. ויש לעיין מה הדין בשני חדרים בדירה אחת, דמפשות הגמ' והראשונים נראה שהאיסור הוא רק באופן שהמעבר לחדר הפנימי הוא דרך החיצוני אבל בב' חדרים בדירה אחת שפרוודור מחבר ביניהם אין חשש שיכנס לחדר האשה, אמנם כהכמ"א ובבנ"א (שם) כ' שכיון שלמסקנת הגמ' אסור כשאנשים מבחוץ מחשש שיכנס לחדר הפנימי אף שאי"צ לעבור דרך שם, ה"ה דיש לחוש בב' חדרים בדירה אחת שיכנס האיש לחדר האשה, וכן נראה מהחזו"א שם סוסק"ה, וכן פשיטא ליה למורן זצ"ל בשבט"ל ח"ה סי' ק"א אות ז' ובשבט"ל נדה סי' קצ"ב ס"ד אות ו' לענין כלה שפרסה נדה (ובחכמ"א אסור אף בפתוחים לחצר לרש"י דלא חשיב כפתוח לרה"ה, אמנם בחזו"א שם סק"א מתיר כשלכל חדר יש פתח לחצר, אלא שבשבט"ל ח"ג סי' ק"פ אות ג' ובח"ה סי' ר"ב אות ב' כ' דלא כל האופנים שוין דלפעמים רק עובי כותל דק מפסיק בין כניסה של חדר זה לחדר השני וכשיוצא מחדרו מיד מזדמן לפניו הכניסה של חדר האשה, ובפרט כשמחיצה דקה מפרידה בין החדרים ושומעים קול הנמצא בחדר השני ונכח"ג שפתוחים לחצר צדדי או לפרוודור ארוך בבית מלון יש לחוש דהוה ממש כפתוחים זה לזה וצע"ג להקל).

ומעתה נשאר לבאר האם מהני נעילת דלת ע"י האיש או האשה, דבשעה"צ סי' רל"ט סק"ז משמע דכשהאיש נועל חדרו לא חשיב יחוד, אמנם בחזו"א שם סק"ב פשיטא ליה דלא מהני נעילת דלת ע"י האיש, ומ"מ דעתו נוטה דנעילת האשה מהני, ונראה כן מעובדא דרב ביבי הנ"ל שביקש שיקחו הסולם כדי שלא יוכל לרדת אלמא לא חיישין שתנעיד האשה הסולם בעצמה או ע"י אחרים כדי שתוכל לעלות ולהתיחד וסיים דצ"ע, ומ"מ מקובל שכן הורה החזו"א למעשה, ובשבט"ל ח"ה סי' ר"ב אות ב' כ' מורן זצ"ל דכן הוא רגיל להורות, אמנם בזמנינו שיש פרוודור המאחד את ב' החדרים יכולים להגיע לחשש יחוד כשתצא האשה מהחדר ולא מהני מה שתנעול את עצמה, ומש"כ בצ"ח אליעזר שכשיצא אחד מהם לפרוודור יזהר השני שלא לצאת מחדרו, לפענ"ד אין לו יסוד בהלכה דיש לחוש שלא יזהרו בכך, דאין ההיכר של נעילת הדלת מוטל את האיסור הברור של יחוד האיש והאשה הנוצר ע"י ההשתמשות המשותפת בפרוודור, וסיים מורן זצ"ל ולבי נוטה מאוד לאיסור בנידון כזה, ועי' בקו' מבית לוי י"ח עמוד מ"ד הערה ג' שבשעת הדחק היה מורה מורן זצ"ל שכשיש שומר אחד וכגון אם ובנה ואשה נוספת, שמוותרים להתיחד ביום אלא שבליה צריך שמירה נוספת, יש להקל שתנעול האשה את עצמה וזה נחשב לשומר נוסף.

וע"כ להלכה למעשה אסור לאיש ואשה ללון או לשהות בשני חדרים נפרדים בדירה אחת, ובדירות המצויות היום שיש פרוודור משותף לחדרים גם לא מועיל מה שהאשה תנעול עצמה בחדר מחשש שתתיחד עם האיש ביציאתה לפרוודור.

שאלה: האם מותר לאיש ואשה לשהות או ללון בשני חדרים נפרדים בדירה אחת (כשדלת הבית סגורה) המשמשת למגורים או למשרד, ואת"ל שהדבר אסור, האם יועיל שהאיש או האשה ינעלו את עצמם בחדר?

תשובה: בקידושין פא. אמר ר"כ אנשים מבחוץ ונשים מבפנים אין חוששין משום יחוד, אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חוששין משום יחוד, במתניתא תנא איפכא, אמר אבי השתא דאמר ר"כ הכי ונתא מתניתא איפכא אנא נעביד לחומרא, והיינו דמיירי בב' חדרים שהכניסה לפנימי הוא דרך החדר החיצוני, ונח' הראשונים בפ"י הגמ', רש"י פ"י דלר"כ כשאנשים מבחוץ ונשים בפנימי אין חוששין ליחוד שאין דרך החיצונים להכנס לפנים, משא"כ כשאנשים בפנים ונשים מבחוץ חוששים שיצא אחד מהאנשים ויתיחד עם הנשים, ובמתניתא תנא איפכא דכשאנשים בחוץ חיישין שיכנס אחד מהם לפנים ולא ירגישו בו חביריו, וכשהאנשים בפנים אין חוששין שיצא אחד מהם ויתיחד עם הנשים דמתירא שיצא אחד מהם אחריו, וכיון דאמר אביי דאזלינן לחומרא יש לאסור בב' האופנים, כשהאנשים בחוץ חיישין שיכנס אחד לבין הנשים, וכשהאנשים מבפנים חיישין שיצא אחד לבין הנשים, אבל הרמב"ם בפכ"ב מה' איסור"ב ה"ח כ' וז"ל הו' האנשים מבחוץ והנשים מבפנים, או האנשים מבפנים והנשים מבחוץ, ופירשה אשה אחת לבין האנשים או איש לבין הנשים אסורין משום יחוד, נראה מדבריו דהאיסור האמור בגמ' הוא רק כשהאיש פירש לבין הנשים, אבל כשלא פירש לבין הנשים אין לחוש שמא יתייחדו, והשו"ע באה"ע סי' כ"ב ס"ו פסקו כהרמב"ם דהאיסור הוא רק כשפירש איש לבין הנשים (או כשפירשה אשה לבין האנשים דלד' הרמב"ם והשו"ע (שם ס"ה) שאין לנו עתה כשרים אסור לאשה אחת להתייחד גם עם ב' אנשים, ולהרמ"א דסתם אנשים כשרים הם ומותר לאשה אחת להתייחד עם ב' כשרים, כ' בב"ש סק"א דצ"ל דמיירי בפרוצים, ועע"ש בט"ז סק"ה), ועי' בחמ"ם שם סק"י שכי' דלרש"י אסור אף בלא פירשה דחיישין שמא תכנס ולא ירגישו.

והנה כ"ז מיירי כשכמה אנשים בחדר אחד וכמה נשים בחדר השני דלהרמב"ם והשו"ע אין לחוש שמא יפרוש איש לבין הנשים ורק כשפירש איש לבין הנשים או להיפך אסור, ולרש"י גם כשלא פירש אסור מחשש שיפרוש ולא ירגישו חביריו, ונחלקו האחרונים מה הדין להרמב"ם כשאיש אחד בחדר אחד ואשה אחת (או ב' נשים) בחדר אחר (האם גם באופן מותר להרמב"ם, או שבאופן אסור מחשש שיתיחדו), לד' החכמ"א בכלל קכו"ס ז' ובבנ"א שער בית הנשים סי' י"ח (כ"ח) מותר להרמב"ם גם כשאיש אחד בחדר זה ואשה אחת בחדר השני כשלא פירש האיש לבין הנשים (אלא שכי' דביחוד דאורייתא (פנויה נדה או א"א) יש לחוש לרש"י), וכן משמע בשו"ת בית יצחק אה"ע ח"ב סי' קכ"ב אות ב', אבל החזו"א באה"ע סי' ל"ד סוסק"ד מסתפק בזה ונשאר בצ"ע (ועי' בחזו"א שאין להביא ראה לאיסור מרב ביבי (קידושין פא.) דאיקלע לבי רב יוסף ואכלו בעליה ולאחר האכילה ירדו רב יוסף ואשתו ונשאר רב יוסף לבדו בעליה וביקש שיקחו הסולם כדי שלא יוכל לירד ולהתייחד עם אשת רב יוסף, ומקשיש בגמ' והא בעלה בעיר אין חוששין

הילולא דצדיקא

גלב"ע
כ"ז חשוון תפ"ב
בעמח"ס להם הפנים ז"ע

הרה"ק
רבי משה יקותיאל קויפמאן
כ"ץ זצ"ל

אלה תולדות

אם נבוא ונעתיק גודל תואריו שכתבו כל החכמים והרבנים יכלה הנייר והם לא יכלו מרוב הסכמות על ספרי רבינו, וכל זה מגודל גדלותו של המחבר, ולכן נסתפק בכמה כדי לשבר את האוזן.

מן השמים סובבוהו שרבינו המחבר כתב לעצמו כהקדמה לצוואתו מה שעדו עליו משך ימי חייו, כדי שידעו דור אחרון מה שגמל ה' אותו, ואנו נלך בדרכיו לדלות מבר מים חיים, כדי נוכל ללמוד דרך חיים ותוכחת מוסר בס"ד.

אשרי העם שככה לו, משה אמת ותורתו, אין לו דמיון במשנתו, הוא השליט ומסביר סברא אליבא דהלכתא, סיני ועוקר הרים, משרשיו ועקרתו, בפלפול ובסברתו, הנמצא איש אשר רוח אלקים בו ואין נבון כתבונתו, אשרי ילדתו וחורתו, ה"ה הרב הגדול המופלג הישיש החכם הכולל (הסכמת הרה"ק הר"ר יעקב אב"ד פוזנא זצ"ל), 'הרב המופלג ומופלא בתורה ובחסידות... טרח ויגע ולמד בילדותו מה שלא למד תלמיד ותיק בזקנותו, (הסכמת הרה"ג הר"ר יוסף אשכנזי זצ"ל מפרעמישלא).

הנמצא כזה אשר הולמתו כתרה של תורה... דרוש דרש פה ובישר צדק לרבים בדברים עתיקים... פומיה מסהיד עליה אשר הוא קנקן וכלי מלא תורה, (הגה"ק רבי משה יהודה הכהן זצ"ל אב"ד אמסטרדאם). ועוד ועוד תוארים גדולים שכולם הפליגו להאי צדיק וקדוש, ה"ה רבינו הגה"ק הר"ר משה יקותיאל זצ"ל, המכונה 'קויפמאן כ"ץ', נולד בשנת תכ"א בערך, בעיר קראטשין במדינת פולין, לאביו האלוף התורני הר"ר אביגדור כ"ץ זצ"ל ולאמו הצדקנית מרת פיגאל ע"ה.

רבינו בעודו עולל בעריסה אירע לו נס גדול, וז"ל רבינו, סיפרה לי אומנתי אשר השיגחה עלי בערש לידתי, וכן שאר אוהבי אנשים כשרים ונאמנים שהיו נוכחים, שאירע לי אז נס גדול. בעריסתי היו דלוקים נרות כנהוג, עריבת העץ [מילטר] אשר בה הייתי ושהייתה מונחת על השולחן נדלקה מהנרות והפכה לגחלים, תוך כדי כך גם הותך כד בדיל, זודתי 'היצלכי' היתה ישנה על הרצפה סמוך לעריסתי, כך שנטף עליה מן הבדיל ואז התעוררה ואיתרה אותי בין גחלי העריבה, אשר התבן ושאר הדברים שהיו מונחים בה נשרפו כולם, ורק אני נשארתי ללא שום נזק על השולחן, לכן הודו לד' כי טוב כי לעולם חסדו.

האיש מקדש

רבינו שקד על תלמודו ויצא לו שם ותהילה בקרב כל הארץ כי לגדולות נוצר, [וכפי שמובא לעיל בתואריו שלמד בשנות ילדותו מה שאחרים אינם מספיקים ללמוד משך כל ימי חייהם], וכך עלה ונתעלה על במתי התורה. וכך בשנת תל"ו בהיותו בן ט"ז שנה, דיברו לו נכבדות עם בתו של מרן הגאון הגדול רבן של כל בני הגולה וכולם שותים בצמא את דבריו עד היום הזה, ה"ה הרה"ג הר"ר אברהם אבלי גומבינער זצ"ל – בעמח"ס 'מגן אברהם' על שו"ע או"ח, וכך נשא לאשה

הרבנית הצדקנית מרת אידל ע"ה, ועבר לגור בעיר קאליש ליד חותנו הגדול. בסוף שנת תל"ו פרצה שריפה נוראה בעירו קאליש שכלה כמעט כל העיר, ולכן עבר רבינו לעבר העיר פוזנא ושם למד יחד עם הגאון הגדול הר"ר יצחק הגדול מפוזנא זצ"ל בחברותא וגמר יחד כל סדר שו"ע חושן משפט עם פירוש הסמ"ע עד שידע כל הספר על בוריו בעל פה. ואחר תקופה חזר לעירו קאליש והתחיל שם בהרבצת תורה לתלמידים.

הרבנות בקוטנא

בקייץ תל"ט, בהיותו אך בן י"ט שנים, נשלח רבינו ע"י חותנו הגדול לארץ אשכנז לעסוק בהדפסת חיבורו 'מגן אברהם', ונתעכב על אם הדרך בליסא, וטרם יצא לדרך הזהירו חותנו שיראה להתמיד בחזרת שו"ע י"ד, כי אולי מן השמים יסובבוהו שיקבלו אותו להיות לרב ולמורה צדק ויפיצו מעייניו חוצה.

ואכן מאת ה' היתה זאת כאשר פסק 'המגן אברהם' וכך עוד בשהותו בליסא, הגיעה אליו אגרת מאביו וחותנו, בה מתבשר הוא שאנשי העיר 'קוטנא' רוצים לקבלו כרב ואב"ד בעירם. וכ"כ באותו שעה הגיע מכתב מרבו הגאון הגדול הר"ר יצחק מפוזנא שיבא אליו בדחיפות בבית הועד אשר בעיר 'שטרים', כי ברצונו ליתן לו מכתב הורמנא שמותר לו להיות מורה הוראה בישראל, כדי שיוכלו למנותו לרב העיר. מיד כשקיבל המכתבים וישמע רבינו לקול רבותיו ויצא לעבר העיר 'שטרים' שבגילת פוזנא.

ארבע עשרה שנה שימש רבינו ברבנות קוטנא והגלילות, ואח"כ חזר לעיר מולדתו קראטשין, בה כיהן כדיון. מאוחר יותר שימש גם כדיון ביריד 'לויביטש' יחד עם הגה"ק הר"ר יונה נחום כ"ץ זצ"ל (אחי הגה"ק רבי שבת ז"ע בעל הש"ך על שו"ע) שהיה אב"ד ור"מ סאכטשוב. באותן השנים נסתלקה עליו אשת נעוריו, בתו של המגן אברהם, ולאחר מכן נשא בזיו"ש את הרבנית מרת דבורה ע"ה בת הג"ר חייקא סג"ל זצ"ל דיון בק"ק קאליש.

וז"ל רבינו המתאר האיך שמן השמים מינוהו אותו לרב בעיר קוטנא, וז"ל, באתי שמה [והייתי אז בן י"ט שנה בלי חתימת זקן], ונאספו סביבי י"ג רבנים ועסקתי עמהם בפלפולים בהלכה, הש"י היה בעזרי ומצאתי חן בעיני כולם, למרות שהייתי לבוש במלבוש גרוע ופשוט והם הלכו במעילי פרווה רחבים. אולם אני בזתי ושחקתי מזה. והלכנו לאב"ד המדינה... ופנה אלי בזה"ל, תלמידי, האם רוצונך לפנות לכס הרבנות, הרי אומרים שרצונך לרוץ לאשכנז, האם לא עדיף לישוב בפולין על כסא רבנות ולקבל ד' ז' הובים שכירות? ענית, כן רבי. כל הרבנים העומדים שמה שתקו, רק אחד מהרבנים פנה לאב"ד דמדינה בזה"ל, רבי, האם עמד אצלו בנסיון שיכול הוא להיות רב? והשיב לו אב"ד דמדינה, או"ח הוא יודע בע"פ, ח"מ גם יודע הוא בע"פ, י"ד מעיד עליו חותנו הגאון שיועד ומכירו בע"פ. ענה אומר א' מהרבנים, כלום יש אב שמעיד על בנו? והשיב אב"ד

דמדינה במעמד כל הרבנים, כדאי הגאון ר' אבאל'ע חותנו [המג"א] בחסידות שלו להעיד עליו... ואלי אמר בקול רם בפני קהל ועדה לך מהרה לסופר המדינה, שמו ר' פסח, וצו עליו בשמי שיכתוב לך התרה ויביא אלי ואחתום אותה מיד, אל תחשוש מאף אחד. וכן עשיתי.

וכך נסעתי לביתי זו אשתי לקאליש, בתוך כך נסע מר"ח זצ"ל לקהלת 'שטרים' להורות לי תכסיסי רבנות. בבואי לביתי אמרתי בל ידע איש מזה, ובעברי ברחוב הכל רצים אחרי וקוראים, רבי, רבי! מזל טוב! הלכתי לבית חמי, ואמרתי לחמותי שאם אמצא בניקל נסיעה לקוטנא הרי היא סימן שזה מן השמים, ואם יבא בקשיים סימן שעלי להניח זאת. ביום שבת קודש ישבתי עם זוגתי בסעודת מנחה וסיפרתי לה כל השתלשלות הדברים, עבר לפנינו סוחר אחד ואמר, אתמול הבאתי סחורה לקאליש, ובמוצש"ק עומדים אנחנו לנסוע בעגלות ריקניות עד לינטשיץ, בעד חצי ר"ט יסכים כל אחד לקחתך עמנו. מיד אשתי אומרת לי, נו! הרי לך סימן טוב שלך. ביום א' נסעתי עמו כרב דבק למברא וכן היה עמדי בע"ה, עכ"ל.

ישוב על מדין

וכך התיישב רבינו על כסא הרבנות בעיר קוטנא, צר ומצוק היה לו לרבינו ביושבו על מדון, וקיים בעצמו לא תגורו מפני איש, ולאחר שהוציא פסק דין לא נח ולא שקט עד שקיבל הזוכה את כספו לביתו. ונעתיק מה שכתב רבינו סיפור אחד מני עשרות, וז"ל בקיצור, והי היום, יצא ממני פסק דין שחייבתי החייב, ולא ישר בעיניו, ואשתו הרעה הסיתתו שלא יציית לדניו, ולאחר שלש התראות החרמתי אותו. אולם בכל זאת בא לביהל"כ, לכן אמרתי להשמש שיכריז נוסח החרם בפני כולם, מיד כשראה החייב זאת הוציאו בכוח מידי השמש, לא עבר ג' ימים עד שחטפתו חולי ביד זו ומת בחולי זה. הלכה אשתו והתלוננה אצל הפרץ אשר דם רב שפך למי שלא מצא חן בעיניו. והי כאשר אין איש בבית חוץ ממני, שלחה היא שליח להפריץ שיוציא זממו להרגני, ואנכי ישבתי ולמדתי ולא ידעתי מאומה, בא הגזלן פנימה עם האקדח בידו לירות עלי, וכאשר ראיתו קמתי ממקומי וקדמתי אותו בלבביות, שב נא בבקשה. הוא התיישב והחזיר את האקדח לנרתיקו שבחגורו, ופונה אלי: אוהבי הרב, מדוע אתה החרמת את הי"ש שלי, ששום בר ישראל לא ממנו. השבתי לו, זה שקר וכזב. ענה לי, הלוא האשה אישרה לי זאת, לכן אמור לי האמת מה אירע כאן. וסיפרתי לו ששורש כל הדבר נובע מפסק דין אחד. פתח ואמר, האשה הסיתה אותי לירות בך, אלא שמיד בכניסתי לביתך ומצאתיך יושב רכון על גבי ספרים, ובהלתי מאוד... ושיצא השתוממו כולם לראות כמה כריעות והשתחוואות עשה לפני כשנפרד ממני. ולאחר שהלך לדרכו אמרו לי בני עירנו, רבי, הינך צריך לברך הגומל, כי פריצים גדולים ברחו מהגזלן, מזלך היה שלא היה שתוי. לכן יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם הללו-ה'. זיעועכ"א.

נצור לשונך

עפי" סדר
הלימוד היומי

הלכות
שמירת הלשון

כב חשוך - הלכות אסורי לשון הרע - כלל ו

ג. ואל יהיה לפלא בעיני הקורא, אם פן, איך נוכל לצאת בזה ידי שמים, פיון שגדרת עלינו את הדבר, דאפלו השמיעה לבר בגנות חברו אסור, ופן יהיה נוגע לי זה בעניני עסקי וכיצא בזה. תשובה לדבר, הרוצה לצאת ידי שמים בעניני השמיעה, יתנהג כך, אם איש אחד בא אליו ורוצה לספר לו על חברו, והוא מבין, שרוצה לספר עליו דברי גנות, ישאלנו מתחלה, אם הענין שאתה רוצה לספר לי, יהיה נוגע לי על להבא, או שאוכל לתקן את הדבר בהזדקחה או פיצא בזה וכנ"ל, אם יאמר אליו, שנוגע לי על להבא, או שהוא יכול לתקן את הדבר וכנ"ל, מתר לשמע, ולא יאמין לעת עתה, רק לחוש, עד שיתברר הדבר, אבל אם יבין מתשובתו, שלא יהיה תועלת מזה, או שבין שהוא רק דברי חרופין וגדופין בעלמא, שהוא מעליל עליו עלילות ברשע ומגנה אותו מחמת גדל שנאתו אותו - אסור אפלו לשמע.

והגה"ה - ובאמת נוכל לראות זה בחוש, שמי שהוא שומע לשון הרע, אף שאין בדעתו לקבלה, הוא נותן יד לפושעים על ידי זה, כי אם פעם אחת יקרה, אשר השומע ישמע לו, לא יחשך פיו מזה תמיד, והיה בזה יום מקור ישנה עוד באולתו לספר תמיד דברי גדות על חברו ולהעליל עלילות עליו, לא כן אם היה משיבו, אין רצוני לשמע דבר שלא ראיתי בעצמי, או לפחות היה מראה לו פנים ועומים עבור זה, על ידי זה היה שומר את עצמו על להבא, שלא לספר בגנות של חברו, בראותו כי ספרו לקלון יהיה לו, שיחזיקו אותו לבעל לשון הרע עבור זה, וכמו שנוצר ברבנו יונה במאמר רי"ב. וממשיכים טעף ד

הגות בעניני הפרשה

באור החסידות

תפלת מנחה

הגמרא בברכות (כ"ו ע"ב) מביאה דתפילות אבות תקנו, ויצחק אבינו תיקן תפלת מנחה שנאמר (בראשית כ"ד ס"ג) ויצא יצחק לשוה בשדה לפנות ערב, ואין שיחה אלא תפילה, שנאמר (תהלים ק"ב א') תפלה לעני כי יטוף ולפני ה' ישפוך שיחו, ובדף ו' (שם ע"א) אמר רבי חלבו אמר רב הובא לעולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר (מלכים א' י"ח ל"ו) יהי בעלות המנחה ויש אליהו הנביא ויאמר וגו'. ומצאנו בספרי רבוה"ק שהאריכו בגודל מעלת תפלת מנחה, ונעתיק מלשון קדשם לעורר הלבבות לתפלת מנחה לקל חי.

בתפלת מנחה הקב"ה גומל חסדים טובים על ישראל

והנה תפלת שחרית תקן יעקב אברהם אבינו, מדת החסד. ותפלת ערבית תקן יעקב אבינו מדת התפארת מדת הרחמים. והנה מן הסברא לבאר שטעם תפלות אלו הם בשביל להודות ולהלל על החסדים שמשפיע לנו ה' אלוקינו, לפי ערכנו במדת החסד ובמדת הרחמים. ומגלה לנו הרה"ק מברדיטשוב (בפרשתו) שתפלת המנחה היא על החסדים שאין אנו ראיים לכך, ועי"ז נשפע שפע חסדים על ישראל. וזה לשון קדשו או יאמר שמפני כך נקרא בלשון מנחה, דהנה אברהם הוא חסד ויצחק גבורה ויעקב רחמים. והנה אם אנו עובדים את הבורא ועושים ככל אשר צונו הקדוש ברוך הוא, נותן לנו חסדים ורחמים, אנהו רואים שאף על פי שאין אנו שוים לפי הטובות שעושה הקדוש ברוך הוא עצמו אף על פי כן נותן לנו כל הטובות בכל עת ורגע, וזהו מתנה גדולה, לכך אנו מתפללים תפלת מנחה שהוא לשון מתנה. והוא שאמר הכתוב ויצא יצחק לשוה בשדה לפנות ערב וישא עינו וירא והנה גמלים באים, היינו כשאדם מתפלל תפילת מנחה על הטובות שעשה השם יתברך. והנה גמלים באים, בוודאי הקדוש ברוך הוא גומל חסדים טובים לישראל וברכות על ישראל אמר. ע"כ לשון הק"י.

אפי' האנשים הפשוטים

והצדיקים ויע"ז הפליגו מאד בזה שתפלת מנחה תקנה באמצע היום, והאדם טרוד ומבולבל מעמולו, והוא מנתק עצמו ככח ומתדבק אל ה' ושופך שיחו לפניו. כמאמר הרה"ק מטריסק ויע"ז (מגן אברהם פר' בלק) וזל"ק הענין מה שבלק חדר כל כך מפני בני ישראל עד ששלח אחרי בלעם זה מרומז בהכתוב גופא, וירא בלק מה ראה, את כל אשר עשה ישראל לאמרי' הוא לשון אמירה ודיבור, היינו מה שישאר עושים באמרי ודיבורי פיהם בתורה ותפלה, ולכן ויגר מואב מפני העם, עם הוא לשון קרירות מלשון נחלים עוממות, היינו גם מאותם שנתקרו מדרכי עבודת השי"ת יראו ופחדו, וכמו שאמר אבא מארי זצוקלה"ה (הרה"ק ר' מרדכי המגיד מטשערנאביל) בשם הבעש"ט זצוקלה"ה, שגם זה האיש המוטד בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכח שיש בורא עולם, רק בעת שמגיע זמן תפלת מנחה עולה על זכרונו שהגיע זמן התפלה וגונח ונאנח בלבו בהתבוננות האיש שפנה כל היום בהבלי העולם, והוא רץ לסימטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה, הגם שאינו יודע כלל מה הוא מדבר, עם כל זה גם זה חשוב ויקר מאד לפני הבורא ב"ה והאנחה שלו בוקעת רקיעים, ולכן יראו בלק ומואב גם מאנשים האלו כי רב כחם מאד. ע"כ לה"ק.

זמן המתקת הדינים

והרה"ק הנועם אלימלך ויע"ז א (פרשת וישלח) מלמדנו שהמתקת הדינים הוא ע"י תפלת מנחה וזה לשון הק"י זהו כי יפגשך ישע אחי כו' ר"ל אם ירצה הקטרוג לקטרוג חלילה על ישראל לאמר למי אתה, ר"ל מי בכח בישראל שיוכל לומר אתה, דהיינו שיברך ברכה כתיקונה, דהיינו ברוך אתה, ואנה תלך ר"ל ואנה הוא המעשים טובים אשר תהיה בהם הולך בעבודתו יתברך שמו, ולמי אלה לפניך ר"ל מי בכח שיוכל לשבר את כח הע"ז המרומז במלת אלה אלקיך ישראל (שמות ל"ג ל') ואמרתם מנחה היא שלוחה ר"ל דבר גדול יש לנו דהיינו תפילת מנחה שאנו שולחים להשי"ת ב"ה, דאליהו לא נענה אלא בתפילת מנחה. לאדוני לעשו ר"ל בעת תפילת המנחה או הוא התגברות כח הדינים (עי' זוה"ק חיי קל"ג ע"ב) שרוצים להיות אדונים עלינו חלילה, וזהו לאדוני לעשו דהיינו הדינים המכונים בשם עשו רוצים להתגבר ולהיות אדונים אנו משברים אותם ע"י תפילת מנחה. והנה גם הוא אחריו ר"ל עוד דבר גדול יש לנו בעת תפילת מנחה שאנו זיווג העליון למעלה כו' ע"כ לשון קדשו מלהב אש.

וזה לשון הוה"ק (פ' שמות כ"א) לפיכך יצחק תקן תפלת המנחה שהוא כנגד מדת הדין, א"ר יצחק מכאן "אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב" (ירמיהו ו' ד') כי פנה היום זה מדת החסד, כי ינטו צללי ערב שכבר נגבר מדת הדין. ובוהוה פ' אחרי (ס"ד ע"ב) והוא שעתא בעי בר נש לאודהרא בצלותא דמנחה ושם (ע"ה) וכד חריב בי מקדשא ותשובה אסתלקת כדון צווחו ואמרו אוי לנו כי פנה היום, הרי כי כוונת יצחק בתקנו תפלת המנחה היתה כדי למוגו בזה את מדת הדין ששולטת באותו הזמן. ע"כ לשונות זוהר. (הובא בספר אש דת ערך יצחק אבינו) יהי רצון שנכה להתפלל לפני בוראנו כראוי וכנכון אכ"ר.

מקדש מועט

ואיכור שיחה
בשעת התפילה

בעניני חשיבות
עניית אמן

...וראו וחכמו כמה יש לנו להתפלל בכונה ולומר קדיש ויהא שמיה רבה בכונה, היא המגנת עלינו בגולה ובצלה נחיה, ואם כך הדבר בדברים כאלה שהם ממש לאו מעיקרי תפלה, מכ"ש בקריאת שמע וכדומה כמה עולמות בונה האומרים בכונה, וכמה עולמות מחריב האומרים בלי דעת ולבו בל ענו, ומכ"ש המשיח בו דברים בטילים, כי הכל יסוד לתקון עולם, וכמו בית כיפה של אבנים, אם תוסר אבן אחת מתוכו מקעקעת כל הבירה, כן הדבר בתפלה ועבודת ה', לכן התקוששו וקושו, ובאו ונחזק עצמנו...

יערות דבש חלק ראשון דרוש ד בתו"ד

...עשרה שנכנסו יחד למנון להתפלל בציבור לשרתו ולברך בשמו בברכו את ה' הנאמר דוקא בעשרה או לקדש את שמו הגדול יתברך בקדושתו בקדיש וקדושה שבלא עשרה אין אומרים אותם, הנה מלבד מה שכל אחד ואחד זוכה לעצמו במה שעשה מצותו יתברך לבוא למקום קדושה וברכו לקדש את שמו ברבים, הנה הוא זוכה גם לחבירו שישמע על ידו קדיש וקדושה כי הרי בלעדו לא היו אומרים הדבר הזה בפחות מעשרה, ונמצא כל אחד ואחד זוכה לעצמו וזוכה לתשעה שעמו שעל ידו נצטרפו לדבר שבקדושה, הרי זכות הרבים תלוי בו שנטול זכות מה שזיכה לכל אחד ואחד שעמו והרי בידו עשרה זכותים, זכותו וזכות הרבים שזיכם לעשות מצוה...

באר מים חיים פרשת תרומה, בתו"ד

קדיש שלאחר עלינו במוצש"ק וקדיש שאחר הספירה וקדיש לאחר קידוש לבנה המה קדישים יקרים, שר' זוסיא ז"ל אל הניח לאבלים לאמרם רק אמרם הוא בעצמו. אמרי פנחס, שער ד שבת ומועדים אות נג